

Polonijne Okienko na Świat (29/05/2026)

Świat

- Naukowcy z Garvan Institute po raz 1. nagrali pod mikroskopem, jak makrofagi (komórki odpornościowe) atakują i pożerają żywe komórki nowotworu (czerniaka).
- Badanie w Chinach na 5 tys. seniorach w wieku 80+ wykazało, że starsze kobiety, gdy mają niedowagę, częściej dożywają do wieku 100 lat, gdy jedzą mięso, a nie są wegetariankami; u mężczyzn lub jakichkolwiek osób z normalną wagą nie stwierdzono takiej zależności.
- W wybuchu w chińskiej kopalni węgla w prowincji Shanxi (w centrum chińskiego górnictwa) zginęło co najmniej 80 osób, a 130 zostało rannych; to jedna z największych katastrof górniczych w Chinach w ostatnich 10 latach.
- Unia szykuje się do rozmów z Putinem. W Europie ruszyły zakulisowe przygotowania. Ministrowie spraw zagranicznych „27” zastanowią się w Limassol na Cyprze, czy i kto mógłby reprezentować zjednoczoną Europę w rokowaniach z Rosją.
- Stany Zjednoczone zaatakowały stanowiska irańskich wyrzutni rakiet w południowym Iranie oraz irańskie łodzie, próbujące stawiać miny - wynika z komunikatu Dowództwa Centralnego (CENTCOM) odpowiedzialnego za dowodzenie siłami USA na Bliskim Wschodzie.
- Wzrasta napięcie na linii Ankara-Ateny. Greckie media informują o serii incydentów nad Morzem Egejskim. Uzbrojone tureckie myśliwce naruszyły przestrzeń powietrzną Grecji, co doprowadziło do pozorowanej walki.
- Brytyjski urząd ds. równości w odwrocie – uznał teraz, że dostęp do toalet i przymierzalni musi być wg płci biologicznej; transpłciowe kobiety, które były mężczyznami, mają zakaz wejścia do pomieszczeń dla kobiet.
- Nowa Zelandia rozpoczęła likwidację 2,5 mln kotów. Do 2050 r. chce całkowicie wybić dziką populację, by ochronić lokalną przyrodę. Zagrożają ptakom, nietoperzom i jaszczurkom oraz roznoszą toksoplazmozę. Trwają legalne polowania z nagrodami np. za skuteczność. W 2024 r. brało udział ponad 1,5 tys. osób, a 33% stanowiły dzieci.
- USA, Mike Rogers, szef Komisji Sił Zbrojnych Izby Reprezentantów, zgłosił projekt corocznej ustawy obronnej, zakładający zwiększenie obecności wojsk amerykańskich w Polsce i na wschodniej flance NATO.

- Naukowcy z University of Colorado Boulder opisali mechanizm biologiczny, gdy życie w przeludnieniu (czyli w mieście) może hamować płodność u ludzi i zwiększać uszkodzenia DNA.
- USA planują wycofać z Europy niszczyciele, okręty podwodne, samoloty bojowe oraz drony – donoszą media, powołując się na tajne spotkanie doradcy Pentagonu z urzędnikami NATO, na którym miał przekazać informację.
- KE w ramach polityki klimatycznej szykuje przepisy zmuszające duże firmy, by od 2030 r. musiały mieć min. 30% aut elektrycznych w składzie flot. Małe firmy też "oberwą". Dot. firm z ponad 250 pracownikami i obrotem ponad 50 mln € / rok. Łączny udział pojazdów zero- i niskoemisyjnych ma wynosić minimum 48%. W dostawczakach wymóg ma wynosić 25% elektryków.

Polska

- Sławosz Uznański-Wiśniewski odpowiedział na próbę zakazania mu publicznych wypowiedzi przez szefową POLSA, nazywając to cenzurą wypowiedzi o jej błędach, które osłabiają pozycję Polski w sektorze kosmicznym.
- Służby ratunkowe weszły siłą do mieszkania matki prezydenta Karola Nawrockiego w Gdańsku po fałszywym alarmie o pożarze i potrzebie reanimacji dzieci. Strażacy wyłamali drzwi, bo otrzymali zgłoszenie z najwyższym priorytetem, a nikt nie otwierał. Wewnątrz nie było ognia ani poszkodowanych. Rząd zwołał nagłą naradę z szefami służb i ministrami. Premier Tusk wezwał do natychmiastowego ujęcia sprawców prowokacji.
- Burmistrz Zakopanego wbrew rozporządzeniu rządu odmawia wpisywania homo małżeństw zawartych za granicą do dokumentów urzędu stanu cywilnego.
- Od 1 lipca 2027 roku rząd planuje zniesienie 50-procentowej zniżki w podatku od zysków kapitałowych (CGT) dla aktywów posiadanych przez ponad rok. Ulga ta, wprowadzona w 1999 roku, zbiegła się w czasie z gwałtownym i trwałym przyspieszeniem wzrostu cen mieszkań. System powróci do zasad sprzed 1999 roku - opodatkowaniu będą podlegać zyski pomniejszone o inflację, przy zachowaniu 30-procentowej minimalnej stawki podatku od zysków kapitałowych netto. Zmiana obejmie wszystkie aktywa, w tym nieruchomości.
- Prezydent Karol Nawrocki pośmiertnie uhonorował Stanisławę Celińską Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, podkreślając jej wyjątkowy wkład w polską kulturę i dorobek artystyczny.
- Łatwogang znów poruszył internet. Streamer i influencer Łatwogang ponownie udowodnił, że internet może mieć ogromną siłę pomagania. Tym razem podjął się ekstremalnego wyzwania — przejechał rowerem całą Polskę, od Zakopanego aż do Gdańska, transmitując wszystko na żywo i mobilizując widzów do wsparcia chorych dzieci.
- Ewa Pajor z FC Barceloną wywalczyła upragniony triumf w piłkarskiej Lidze Mistrzów. Polka zdobyła dwie bramki w sobotnim finale z Olympique Lyon (4:0), wygrała klasyfikację najlepszych strzelców prestiżowych rozgrywek, a teraz wybrano ją jeszcze do jedenastki sezonu Champions League.
- Hubert Hurkacz awansował do drugiej rundy French Open, pokonując Hiszpana Jaume Munara 6:3, 6:3, 2:6, 6:3. W czwartek na kortach Rolanda Garrosa Polak zmierzy się z rozstawionym z numerem 19. Amerykaninem Francesem Tiafoe, który wygrał z Elliott'em Spizzirriem.
- Zmarł Stanisław Janicki, historyk kina, krytyk filmowy, reżyser, scenarzysta i jedna z najbardziej rozpoznawalnych postaci polskiej telewizji. Miał 92 lata.

- W niedzielnym referendum mieszkańcy Krakowa odwołali Aleksandra Miszalskiego (KO) z funkcji prezydenta miasta. W głosowaniu uczestniczyło ponad 176 tys. osób. Do uznania referendum za ważne wymagana była frekwencja wynosząca blisko 160 tys. głosujących. Do czasu wyboru nowego prezydenta miastem będzie zarządzał komisarz powołany przez premiera.
- Związkowcy z policji złożyli w Sejmie petycję o zmiany w prawie, rozszerzające obronę konieczną wg założenia "mój dom moja twierdza". Powód: rosnące zagrożenia zw. z imigracją.
- W Krakowie osoba mająca formalnie 162 lata miała otrzymać urzędnicze zaświadczenie o życiu i na tej podstawie odzyskać kamienicę wartą miliony. Sprawę nagłośnił dziennikarz Grzegorz Jankowski. Zamieszany jest adwokat z Łodzi, który po wybuchu afery sam zrezygnował z wykonywania zawodu.
- Zełenski odrzucił niemiecką ofertę „członkostwa stowarzyszonego” Ukrainy w UE, nazywając ją niesprawiedliwą; kanclerz Merz proponował, by Ukraina brała udział w pracach unijnych instytucji, ale bez prawa głosu.
- Zełenski nadał elitarnej ukraińskiej jednostce imię "Bohaterów UPA". Poseł PiS Paweł Jabłoński domaga się reakcji na ten skandal, dodając, że Ukraińcy czują słabość po polskiej stronie i przesuwają granice sprawdzając, dokąd się da.
- Polscy naukowcy dowiedli, że zanieczyszczenia chemiczne w wodzie, jak pozostałości leków antykoncepcyjnych i plastiku, zaburzają rozwój płci oraz płodność żab.
- Nowym Pierwszym Prezesem Sądu Najwyższego został sędzia Zbigniew Kapiński, który oficjalnie objął to stanowisko 27 maja 2026 roku. Zastąpił on na tym urzędzie Małgorzatę Manowską, której sześciolatnia kadencja dobiegła końca. Decyzję o jego wyborze podjął prezydent Karol Nawrocki spośród pięciu kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. Ten wybór wzbudził nie lada kontrowersje w środowiskach prawicowych, gdyż sędzia Kapiński w roku 2000 będąc członkiem składu sędziowskiego w sądzie lustracyjnym, w sprawie Lecha Wałęsy i jego agenturalnej przeszłości jako TW, przychylił się do decyzji sądu, która to oczyściła Wałęsę z oskarżenia.

Australia

- Australijski sąd nakazał we wtorek firmie górniczej Fortescue wypłacenie 108 mln dolarów odszkodowania ludności rdzennej za straty kulturowe poniesione w wyniku wydobycia rudy żelaza na ziemiach tej ludności bez uzyskania jej zgody - przekazała agencja Reutersa.
- The Trump Organization poinformowała, że wycofuje się z planu budowy pierwszej Trump Tower w Australii. Winą obarczyła australijskiego dewelopera, firmę Altus Property Group, która miała nie wywiązać się z umowy. Jej dyrektor stwierdził z kolei, że "marka Trump" staje się coraz bardziej niepopularna.
- Patolodzy z Tasmanii przez 25 lat pobierali podczas sekcji zwłok części ciał osób zmarłych, by następnie przekazywać je do muzeum. We wtorek tasmański rząd przeprosił za te praktyki.
- Australijski tenisista Adam Walton sprawił gigantyczną sensację, pokonując byłego lidera rankingu Danię Miedwiediewa 6-2, 1-6, 6-1, 1-6, 6-4 w niesamowitym, pięciosetowym thrillerze pierwszej rundy wielkoszlemowego turnieju Roland-Garros. Adam Walton dostał się do turnieju za sprawą tzw. „wild card”.
- Druga grupa kobiet powiązanych z ISIS (tzw. "panny młode ISIS") oraz ich dzieci wróciły do Australii z obozów dla uchodźców w północno-wschodniej Syrii. Kobiety i dzieci zostały przetransportowane do ośrodków w społeczności bez wniesienia zarzutów w momencie przylotu, chociaż wciąż są objęte śledztwami. Federalna Policja Australijska (AFP) oraz agencje bezpieczeństwa narodowego prowadzą śledztwa i ściśle monitorują sytuację.
- Do spektakularnej awarii dronów doszło w Sydney w Australii. Podczas nocnego pokazu świetlnego kilkadziesiąt z nich spadło na ziemię. Organizatorzy winą obarczają problemy z łącznością radiową. Do incydentu doszło w poniedziałek wieczorem czasu lokalnego podczas corocznego festiwalu sztuki Vivid

Sydney. Jedną z atrakcji wieczoru był 12-minutowy pokaz "Star-Bound", w którym udział wzięło ponad 1000 wielobarwnie oświetlonych dronów unoszących się nad zatoką Darling.

Opracował:
Bogusław P.